

Ochrana osobních údajů

JUDr. MgA. Jakub Míšek, Ph.D.
Ústav práva a technologií, PrF MU

Ochrana soukromí (osobnosti) v. Osobní údaje

- Rozdílné cíle a účely úpravy
  - Ochrana osobních údajů dvojí účel: ochrana před zásahem a zároveň umožnění korektního zpracování
- Rozsah působnosti
- Rozdílné způsoby ochrany
  - Reaktivní v. preventivní princip
  - Distributivní v. nedistributivní právo
  - Soukromoprávní v. veřejnoprávní (?)
  - Občanské právo v. správní právo
  - Soud v. Národní úřad pro ochranu osobních údajů
- Oba instituty – restriktivní povaha ochrany
  - De facto ius possidendi informationis

Ústavně právní úroveň

- Čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv (Právo na respektování rodinného a soukromého života)
  - Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.
  - Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.
- Listina základních práv a svobod
  - Čl. 7 (Ochrana osobnosti a obydlí)
  - Čl. 10 (zejména odstavec 3: „Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“)

LZPS čl. 7

- (1) Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

Čl. 10 Listiny [Ochrana osobnosti]

- (1) Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.
- (2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.
- (3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.

Ústavně právní úroveň

- Listina základních práv Evropské unie
  - Čl. 8 – Ochrana osobních údajů

1. Každý má právo na ochranu osobních údajů, které se ho týkají.

2. Tyto údaje musí být zpracovány korektně, k přesně stanoveným účelům a na základě souhlasu dotčené osoby nebo na základě jiného oprávněného důvodu stanoveného zákonem. Každý má právo na přístup k údajům, které o něm byly shromážděny, a má právo na jejich opravu.

3. Na dodržování těchto pravidel dohlíží nezávislý orgán.

Podústavní předpisy

- Nařízení EU 2016/679 – Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (tzv. „GDPR“)
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Základní teze systému ochrany osobních údajů

I. Prevenční princip

Základní teze systému ochrany osobních údajů

I. Prevenční princip

A. Široká aplikace

B. Limitace a vázanost účelem
zpracování

Základní teze systému ochrany osobních údajů

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

II. Princip odpovědnosti správce údajů

III. Regulace založená na riziku

Úhelný kámen – Účel zpracování

Vůči deklarovanému účelu
zpracování se poměřuje jeho
zákonnost a plnění povinností
správce

Základní koncepty – Osobní údaj

- Čl. 4 odst. 1 *„osobními údaji (se rozumí) veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (dále jen „subjekt údajů“); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby“*
- Přímá v. nepřímá identifikace
- Kontext!

Základní koncepty – Osobní údaj

- Příklad 1 - Rozhodnutí SDEU ve věci Breyer
  - Dynamická IP adresa je osobní údaj (navazuje na starší judikaturu SDEU)
  - Bod 46 rozhodnutí:

O osobní údaj by se nejednalo v případě, že „ identifikace subjektu údajů byla zakázána zákonem nebo ... byla prakticky neproveditelná, například z důvodu skutečnosti, že by vyžadovala nepřiměřené úsilí z časového hlediska a z hlediska ekonomických a lidských zdrojů, takže riziko identifikace by se ve skutečnosti jevilo bezvýznamné“.

Základní koncepty – Osobní údaj

- Příklad 2
  - Jedinečná kombinace pohlaví, datum narození a ZIP code – identifikace 87% obyvatel USA

Anonymizace v. Pseudonymizace

- Anonymizace – problém
  - Anonymita v. vypovídací hodnota
  - Anonymizační techniky
    - Odstranění přímých identifikátorů (jméno, identifikační čísla atd.)
    - Zobecnění (zmenšení granularity)
    - Agregace – statistika
    - Záměna dat
  - Deanonymizace
- Příklad 3 – nepodařená anonymizace
  - AOL vyhledávač
    - Anonymizovaná data o vyhledávání zveřejněná 2006
- Pseudonymizace
  - GDPR: *„zpracování osobních údajů tak, že již nemohou být přiřazeny konkrétnímu subjektu údajů bez použití dodatečných informací, pokud jsou tyto dodatečné informace uchovávány odděleně a vztahují se na ně technická a organizační opatření, aby bylo zajištěno, že nebudou přiřazeny identifikované či identifikovatelné fyzické osobě“*

Základní koncepty – Správce a zpracovatel osobních údajů

- fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který sám nebo společně s jinými **určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů**
- Správce může pověřit zpracovatele
  - Definice: „*fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který zpracovává osobní údaje pro správce*“
  - Smlouva
  - Oprávnění v rozsahu pověření

Základní zásady zpracování

- Osobní údaje musí být ve vztahu k subjektu údajů zpracovávány korektně a zákonným a transparentním způsobem
- Zásada limitace účelem
- Zásada minimalizace údajů (nezbytný rozsah)
- Zásada přesnosti
- Zásada omezení uložení (souvisí s minimalizací; právo být zapomenut)
- Zásada integrity a důvěrnosti
- Zásada odpovědnosti

Povinnosti správce

- Stanovit účel zpracování
- Stanovit prostředky a způsob zpracování
- Zpracovávat pouze přesné osobní údaje
- Shromažďovat údaje pouze za stanoveným účelem a v rozsahu nezbytném pro jeho naplnění
- Shromažďovat údaje otevřeně
- Nesdružovat údaje získané za jinými účely
- Informovat subjekt o zpracování
- **Povinnosti vyplývající ze zásady odpovědnosti**

Zákonnost zpracování – právní tituly (Čl. 6 odst. 1 GDPR)

- a) Souhlas se zpracováním
- b) Zpracování nezbytné pro plnění smlouvy
- c) Zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce
- d) Ochrana životně důležitých zájmů subjektu údajů (souhlas bez zbytečného odkladu)
- e) Zpracování nezbytné pro plnění úkolu ve veřejném zájmu, nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce
- f) Nezbytnost zpracování pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby (test proportionality)

Souhlas

- Většinou není potřeba
- Požadavky:
  - Svobodný
    - Musí být přítomna reálná volba
    - Nesmí být riziko podvodu, nátlaku nebo podstatných negativní důsledků v případě neudělení
    - Čl. 7 odst. 4: *Při posuzování toho, zda je souhlas svobodný, musí být důsledně zohledněna skutečnost, zda je mimo jiné plnění smlouvy, včetně poskytnutí služby, podmíněno souhlasem se zpracováním osobních údajů, které není pro plnění dané smlouvy nutné.*
  - Určitý
    - Musí být jasně vymezený rozsah a následky uděleného souhlasu
    - Není možné pro nepřiměřeně otevřené zpracování
  - Vědomý a informovaný
    - Rec. 42: Aby se zajistilo, že souhlas bude informovaný, měl by subjekt údajů znát alespoň totožnost správce a účely zpracování, k nimž jsou jeho osobní údaje určeny.
    - Rec 58: Zásada transparentnosti vyžaduje, aby všechny informace určené veřejnosti nebo subjektu údajů byly stručné, snadno přístupné a srozumitelné, podávané za použití jasných a jednoduchých jazykových prostředků a ve vhodných případech navíc i vizualizace.
  - Explicitní

Oprávněný zájem

- Čl. 6 odst. 1 písm. f)
  - zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost **zájmy** nebo **základní práva a svobody** subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě
- Rec. 47, rec. 49
- Test proporcionality!
- Příklady:
  - Google Spain, IP adresy v kybernetické bezpečnosti, Kamerové systémy...
  - Aplikace s otevřenými daty

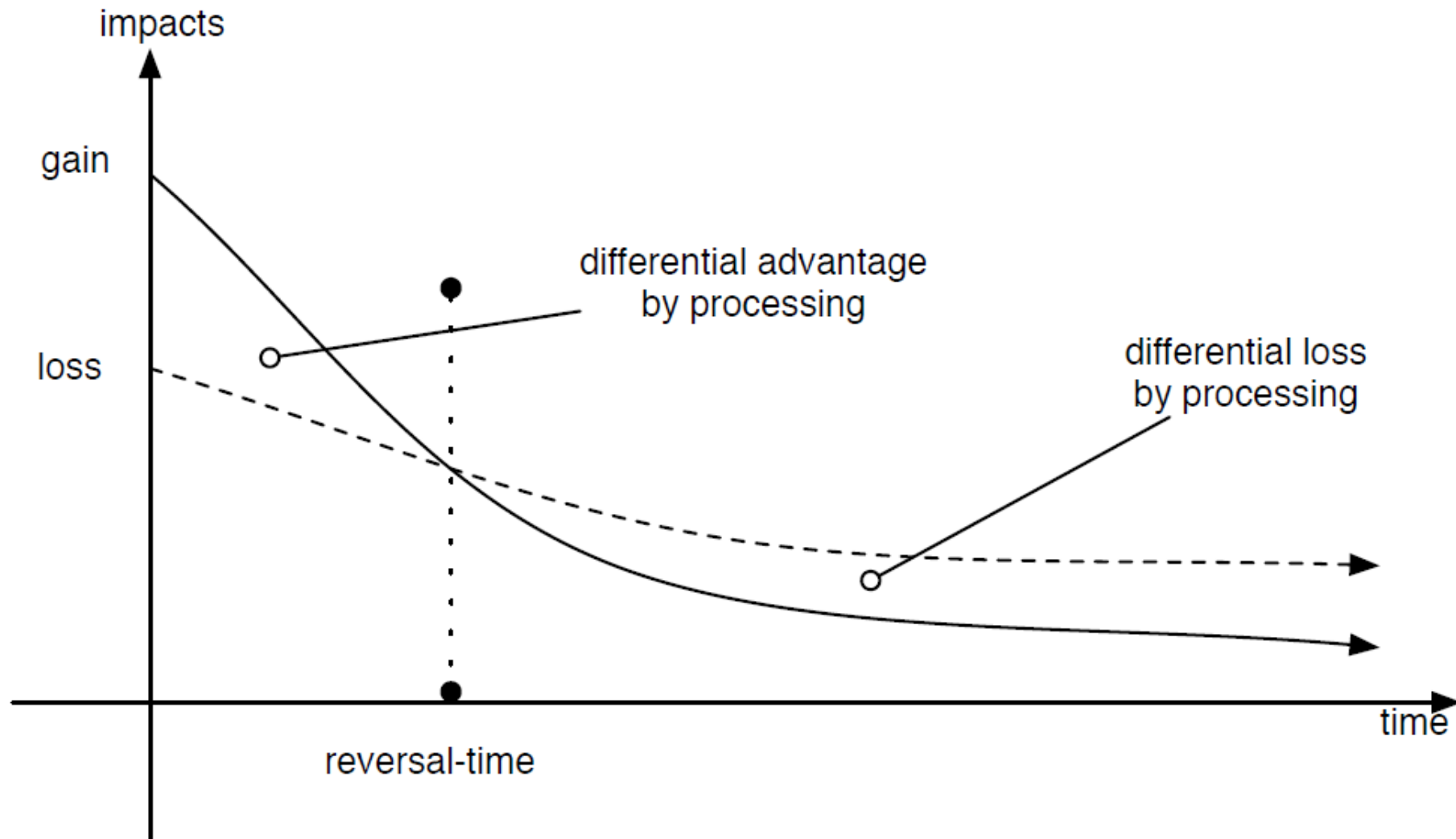

Práva subjektu údajů (Čl. 15-23)

- Právo být informován o zpracování osobních údajů
  - Čl. 13 (když pochází údaje přímo od subjektu)
  - Čl. 14 (když jsou údaje sesbírané jinde)
- Právo na přístup k údajům (čl. 15)
- Právo na opravu (čl. 16)
- Právo na výmaz („právo být zapomenut“) (čl. 17)
- Právo na omezení zpracování (čl. 18)
- Právo na přenositelnost údajů (čl. 20)
- Právo vznést námitku (čl. 21)
  - Když zpracování z důvodu: oprávněného zájmu NEBO plnění úkolu ve veřejném zájmu NEBO přímý marketing
- Právo na ochranu před automatizovaným individuálním rozhodováním, včetně profilování (čl. 22)

Problém s časem

- Zapomínání je přirozený a užitečný proces
  - Usnadňuje odpuštění
  - V právu například institut zahlazení
- Internet nezapomíná
  - Kolektivní paměť
  - Zpřítomnělá minulost
  - Příklady:
    - Dávné prohřešky
    - Streisand effect
- Navíc!
  - Hodnota údajů se v čase mění

Figure 1 The impact of processing (line) and non-processing (dotted line) over time

Korenhof, Paulan, Jef Ausloos, Ivan Szekely, Meg Ambrose, Giovanni Sartor, and Ronald Leenes, 'Timing the Right to Be Forgotten: A Study into "Time" as a Factor in Deciding About Retention or Erasure of Data', in *Reforming European Data Protection Law*, ed. by Serge Gutwirth, Ronald Leenes, and Paul de Hert, Law, Governance and Technology Series, 20 (Dordrecht: Springer Netherlands, 2015), p. 191.

**Major Mischief is
barely present &
completely unaccountable!**

Povinnosti správce

- Odpovědnost správce (čl. 24)
- Záměrná a standardní ochrana osobních údajů (čl. 25)
- Záznamy o činnostech zpracování (čl. 30)
- Spolupráce s dozorovým úřadem (čl. 31)
- Zabezpečení zpracování (čl. 32)
- Ohlašování případů porušení zabezpečení osobních údajů dozorovému úřadu (čl. 33)
- Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů (čl. 35)
- Jmenování pověřence pro ochranu osobních údajů (čl. 37-39)

Zpracování osobních údajů prováděné pro novinářské účely nebo pro účely akademického, uměleckého nebo literárního projevu

- Zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- § 17 – 23
- Nový právní titul - § 17
  - *Osobní údaje lze zpracovávat také tehdy, slouží-li to přiměřeným způsobem pro novinářské účely nebo pro účely akademického, uměleckého nebo literárního projevu. Při posouzení přiměřenosti podle věty první se přihlédne také k tomu, jestli zpracování zahrnuje osobní údaje uvedené v čl. 9 odst. 1 nebo čl. 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679.*

Novinářské účely

- Nutná široká interpretace
- Rozhodnutí SDEU ve věci Satamedia Oy (C-73/07)
  - *Aby se zohlednil význam, jenž má svoboda projevu v každé demokratické společnosti, je třeba jednak vykládat s ní související pojmy, včetně pojmu „žurnalistika“, široce. Krom toho, aby bylo dosaženo rovnováhy mezi oběma základními právy, ochrana základního práva na soukromí vyžaduje, aby se výjimky či omezení ochrany údajů stanovené ve výše uvedených kapitolách směrnice prováděly v mezích toho, co je naprosto nezbytné. (Odst. 56)*
- Obecné nařízení recitál 153:
  - *„... Aby byl zohledněn význam práva na svobodu projevu v každé demokratické společnosti, je třeba vykládat pojmy související s touto svobodou, například žurnalistika, šířeji.“*

Výjimky z GDPR v souvislosti s § 17

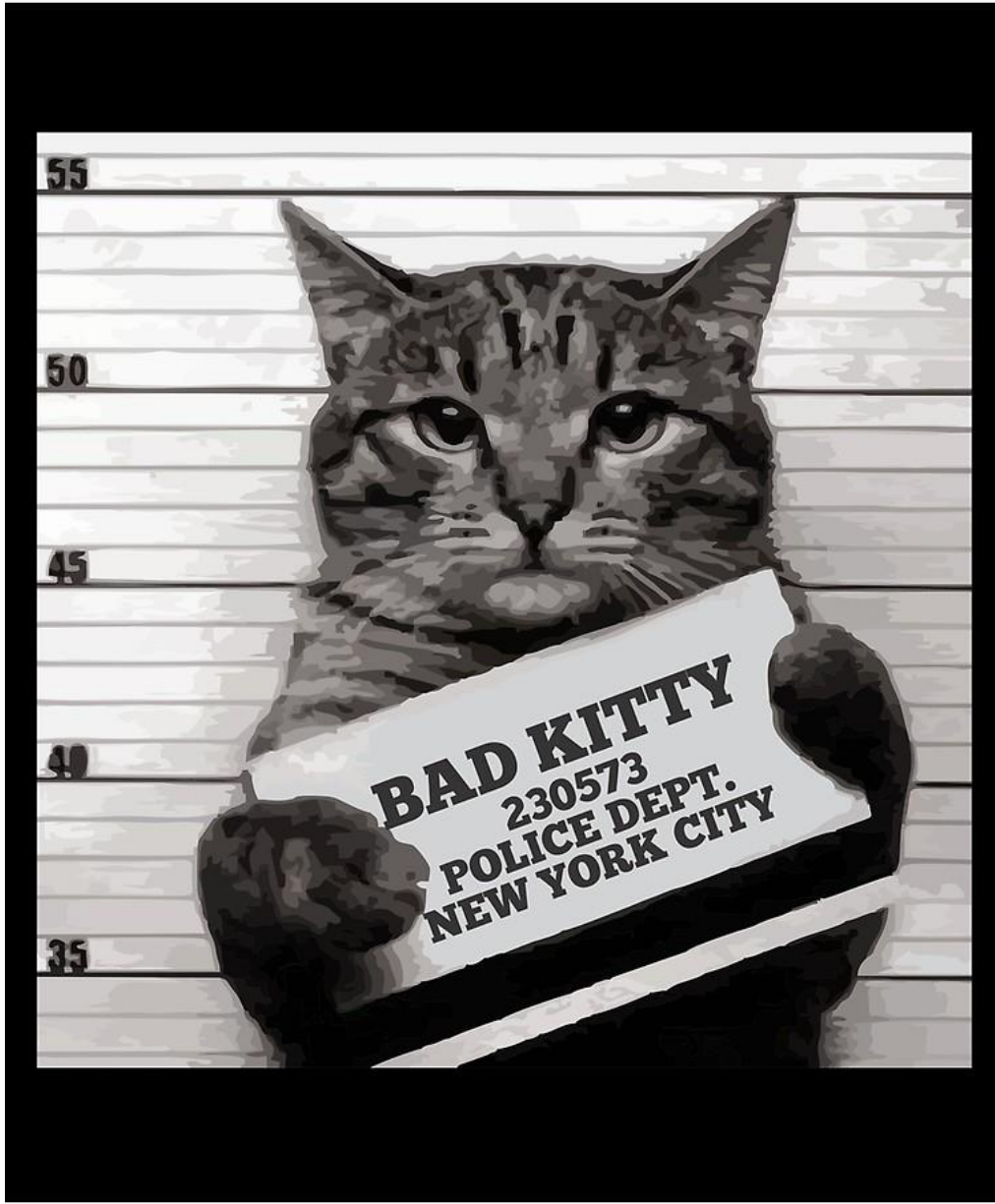
- § 18: Výjimky z informační povinnosti
  - Jednodušší informování o identitě správce, rovněž možnost neinformovat
  - § 19: Výjimky z informační povinnosti v kontextu ochrany zdroje
- § 20: Výjimka z práv na opravu, na výmaz a na omezení zpracování osobních údajů
- § 22: Omezení práva na námitku
  - námitku ve smyslu čl. 21 může subjekt údajů v případě, že jde o zpracování prováděné dle § 17 vznést jen proti konkrétnímu zpřístupnění nebo uveřejnění osobních údajů. Musí zároveň uvést, čím přesně mělo v daném případě dojít k zásahu do jeho práv

Výjimky z GDPR v souvislosti s § 17

- § 23: Další výjimky pro zvláštní případy
  - Nepřehledný
- Vybrané části Nařízení se „nepoužijí, použijí přiměřeně nebo se splnění povinností správce nebo zpracovatele nebo uplatnění práva subjektu údajů v nich stanovených odloží“
  - Pokud je to potřebné ke splnění účelu zpracování dle § 17 a zároveň to pravděpodobně nepovede k vysokému riziku pro oprávněné zájmy subjektu údajů:
    - Čl. 12 – 19 a 21 (práva subjektu údajů), a čl. 33 a 34 (ohlašování a oznamování data breach)
  - Pokud je to potřebné ke splnění účelu zpracování dle § 17
    - Spousta dalších částí GDPR, včetně například základních principů uvedených v kapitole II
    - Pokud by výjimka vedla pravděpodobně k vysokému riziku pro oprávněné zájmy subjektu údajů, správce musí jednat a rizika zmírnit.

Výjimky z GDPR v souvislosti s § 17

- Pragmaticky:
  - Aplikace zažité rozhodovací praxe upravující konflikt práva na soukromí a práva na informace a svobodu projevu

Poskytování informací o trestním řízení

- Tzv. náhubkový zákon č. 52/2009 Sb. – novela trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb.)
- § 8a TŘ:
  - Poskytování informací OČTŘ sdělovacím prostředkům - Povinnost dbát na to, aby:
    - nedošlo k ohrožení objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení
    - nedošlo ke zveřejnění údajů o osobách zúčastněných na trestním řízení, které přímo nesouvisí s trestnou činností
    - nedošlo k porušení zásady, že dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen
  - V přípravném řízení nesmějí zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka.
  - Zvláště dbají na ochranu osobních údajů a soukromí osob mladších 18 let
  - Pokud si státní zástupce v přípravném řízení vyhradí poskytování informace o určité trestní věci, je tak možné činit jen po jeho svolení

Poskytování informací o trestním řízení

- § 8b:
  - Informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka není možné dále poskytnout na jiné účely než účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem
  - Nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin vraždy, zabití, některý z trestných činů, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, trestný čin ohrožení pohlavní nemocí a další závažné trestné činy
    - Pravomocný rozsudek nesmí být zveřejněn ve veřejných sdělovacích prostředcích s uvedením jména, popřípadě jmen, příjmení a bydliště poškozeného
  - Zveřejnění obrazových snímků, obrazových a zvukových záznamů nebo jiných informací o průběhu hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by umožnily zjištění totožnosti poškozeného uvedeného v odstavci 2, je zakázáno.

Poskytování informací o trestním řízení

- § 8c:
  - Nikdo nesmí bez souhlasu zveřejnit informace o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 nebo informace z něj získané (platí rovněž pro data retention a informace získané sledováním osob a věcí), umožňují-li zjištění totožnosti této osoby a nebyly-li použity jako důkaz v řízení před soudem
- § 8d:
  - Výjimky z předchozích paragrafů
    - lze v nezbytném rozsahu zveřejnit pro účely pátrání po osobách, pro dosažení účelu trestního řízení, nebo umožňuje-li to tento zákon
    - lze zveřejnit, pokud osoba, jíž se zákaz zveřejnění týká, udělila ke zveřejnění informace výslovný souhlas (pokud osoba zemřela, souhlas se zveřejněním informací je oprávněn udělit její manžel, partner nebo její děti)

Every time
you give
your
personal
information
away...

**a kitten
dies**

The Pr\|vacy Surgeon

Děkuji za pozornost.
Otázky?